

Dret de l'empresa

Blanca Torrúbia Chalmeta
Eduardo Valpuesta Gastaminza

PID_00174560

Material docent de la UOC

Universitat Oberta
de Catalunya

www.uoc.edu

Blanca Torrubia Chalmeta

Doctora en Dret. Professora de Dret mercantil de la UOC.

Eduardo Valpuesta Gastaminza

Catedràtic de Dret Mercantil de la Universitat de Navarra. Magistrat suplent de l'Audiència Provincial de Navarra.

La revisió d'aquest material docent ha estat coordinada per la professora: Blanca Torrubia Chalmeta (2011)

Segona edició: setembre 2011
© Blanca Torrubia Chalmeta, Eduardo Valpuesta Gastaminza
Tots els drets reservats
© d'aquesta edició, FUOC, 2011
Av. Tibidabo, 39-43, 08035 Barcelona
Disseny: Manel Andreu
Realització editorial: Eureka Media, SL
Dipòsit legal: B-22.750-2011

Cap part d'aquesta publicació, incloent-hi el disseny general i la coberta, no pot ser copiada, reproduïda, emmagatzemada o transmesa de cap manera ni per cap mitjà, tant si és elèctric com químic, mecànic, òptic, de gravació, de fotocòpia o per altres mètodes, sense l'autorització prèvia per escrit dels titulars del copyright.

Introducció

L'assignatura *Dret de l'empresa* del grau de Relacions Laborals ofereix una visió general de les institucions bàsiques de dret privat civil i mercantil.

El dret de l'empresa s'associa tradicionalment a les matèries objecte del dret mercantil. Ara bé, al marge que en l'àmbit de les obligacions i els contractes cada vegada és menys adequada la separació entre civils i mercantils, l'estudi de les institucions de dret civil facilita en gran manera la comprensió de les de dret mercantil. De vegades, únicament per mitjà del coneixement d'aquelles es poden valorar aquestes, ja que en el dret civil es troben els principis informadors i els conceptes generals de tot l'ordenament jurídic.

És per això, i per la importància que en el grau de Relacions Laborals tenen les diferents matèries jurídiques, que s'ha considerat oportú dedicar els dos primers mòduls, dels set que integren l'assignatura, a l'estudi d'institucions objecte del dret civil.

Dins l'àmbit civil, farem un recorregut per l'origen del nostre dret civil, on trobarem la justificació del seu caràcter de dret comú i privat general. Coneixem les fonts de l'ordenament jurídic i la manera com es regula i es protegeix la persona com a tal, sense cap qualificació, en l'àmbit de les seves relacions amb les altres persones. Per a això, analitzarem qüestions com l'espai de temps a partir del qual l'ordenament jurídic considera que la persona física existeix, la manera que té de viure en la societat, els drets que li corresponen com a tal persona, l'espai temporal a partir del qual se li atribueix capacitat per a dur a terme actes jurídicament rellevants i les solucions que el dret li ofereix quan els seus interessos necessiten ser protegits. També abordarem l'estudi de la persona jurídica. D'altra banda, tractarem els aspectes bàsics del dret patrimonial, que és la part de l'ordenament civil que estudia els drets de contingut patrimonial que una persona pot tenir i les actuacions de la persona que repercuteixen sobre aquests drets. En aquest context, ens aturarem en qüestions com el patrimoni pròpiament dit, el negoci jurídic i les obligacions. El patrimoni d'una persona, física o jurídica, l'integren els béns i drets susceptibles de valoració econòmica que li pertanyen. El negoci jurídic és el comportament de la persona que incideix en el món jurídic i es regeix per les regles que determina la persona. Finalment, l'obligació en dret privat és la relació que hi ha entre dues persones en virtut de la qual una d'elles (la creditora) pot exigir a l'altra (la deutora) una prestació determinada (donar, fer o no fer alguna cosa) i del compliment de la qual respon la deutora amb tot el seu patrimoni.

Dins l'àmbit mercantil, estudiarem l'estatut jurídic de l'empresari individual, i el règim jurídic de les diferents societats mercantils, i remarcarem les diferències essencials entre les societats personalistes i les capitalistes. El desenvol-

lupament eficient de l'activitat de l'empresari requereix estudiar també el règim jurídic del seu marc d'actuació: el mercat. La competència lliure i lleial i la transparència són els pressupòsits perquè existeixi el mercat. La Constitució proclama el principi de llibertat d'empresa en el marc d'una economia de mercat. El contingut essencial de la llibertat d'empresa es concreta en la lliure entrada, exercici i sortida del mercat; la lliure competència entre els operadors econòmics, i el lliure joc de l'oferta i la demanda. La competència, a més de lliure, ha de ser lleial, és a dir, s'ha de correspondre amb les exigències de la bona fe. La informació dels operadors econòmics facilitada per la seva fàcil identificació gràcies als signes distintius, per la possibilitat de coneixement de la seva activitat per mitjà del Registre Mercantil i per la promoció dels productes i serveis ajustada al dret constitueixen el segon requisit per a poder parlar de mercat. Dins dels instruments de què se serveixen els empresaris per a dur a terme la seva activitat, analitzarem els contractes i les seves classes. També estudiarem els títols valor, que són documents que incorporen drets, cosa que permet que la circulació de drets sigui molt més ràpida, i facilita i dóna fluïdesa al tràfic econòmic de béns i serveis. En la vida de l'empresari també és necessari conèixer quines solucions ofereix el dret en els moments de crisi. És per això que abordarem, en últim lloc, el dret concursal, que és el regulador de la situació en què un deutor amb diversos creditors no els pot pagar, al venciment dels seus crèdits; els pressupòsits per a la declaració del concurs, i el procediment i els efectes.

Objectius

En els materials didàctics d'aquesta assignatura trobareu les eines bàsiques per aconseguir els objectius següents:

1. Comprendre el paper que ha exercit i exerceix el dret civil en el nostre ordenament jurídic.
2. Conèixer el significat i la jerarquia de les fonts del dret.
3. Distingir entre *capacitat jurídica* i *capacitat d'obrar*, i conèixer les institucions que regulen i protegeixen la persona que no gaudeix de capacitat d'obrar plena.
4. Comprendre el concepte i el funcionament de la persona jurídica.
5. Conèixer els elements integrants del patrimoni i els rendiments que el patrimoni genera.
6. Conèixer els principis bàsics que regeixen el negoci jurídic.
7. Conèixer el significat i els elements de l'obligació.
8. Conèixer i comprendre les normes que constitueixen el règim jurídic del mercat.
9. Comprendre l'estatut jurídic de l'empresari i el règim jurídic de les societats mercantils.
10. Comprendre les característiques generals de la contractació mercantil i discernir clarament el contingut de cada un dels contractes que es practiquen en l'actualitat; entendre'n la utilitat i els objectius que es persegueixen amb cada un.
11. Entendre el funcionament i la utilitat pràctica dels diferents títols valor.
12. Comprendre quins són els pressupòsits, les finalitats i les conseqüències del procediment concursal.

Continguts

Mòdul didàctic 1

El dret civil com a dret comú i privat general

Blanca Torrubia Chalmeta

1. La sistematització del dret. Dret privat i dret públic
2. La persona com a protagonista del dret

Mòdul didàctic 2

Patrimoni, negoci jurídic i obligacions

Blanca Torrubia Chalmeta

1. Els béns patrimonials. La propietat
2. El negoci jurídic
3. Les obligacions

Mòdul didàctic 3

El dret mercantil com a dret del tràfic econòmic exercit en el marc del mercat

Blanca Torrubia Chalmeta

1. El sistema constitucionalitzat d'economia social de mercat
2. El dret mercantil com a dret del tràfic econòmic exercit en el marc del mercat
3. Subjectes que actuen en el mercat
4. Institucionalització del mercat
5. La societat de la informació

Mòdul didàctic 4

Societats mercantils

Blanca Torrubia Chalmeta

1. Concepte i tipologia de les societats mercantils
2. Societats personalistes
3. Societats de capital
4. La societat anònima
5. La societat de responsabilitat limitada
6. Separació i exclusió de socis
7. Societat unipersonal
8. Modificacions estructurals de les societats mercantils
9. Dissolució i liquidació de les societats de capital
10. Societats anònimes o limitades especials
11. Altres formes societàries
12. Els grups de societats

Mòdul didàctic 5

Contractes mercantils

Eduardo Valpuesta Gastaminza

1. Marc general de la contractació mercantil
2. Mercat de béns
3. Mercat de serveis
4. Mercat financer
5. Mercat del risc

Mòdul didàctic 6

Pagament i finançament mitjançant títols valor

Blanca Torrubia Chalmeta

1. Concepte i classes de títols valor
2. Títols de pagament: la lletra de canvi
3. Títols de pagament: el xec
4. Títols de pagament: el pagaré
5. Títols de finançament: obligacions, deute públic

Mòdul didàctic 7

Dret concursal

Eduardo Valpuesta Gastaminza

1. Concepte, finalitat i règim legal del dret concursal
2. La declaració de concurs: requisits i procediment
3. La declaració de concurs: efectes
4. Fase comuna
5. Fase de conveni
6. Fase de liquidació
7. Qualificació
8. Algunes qüestions processals i de dret internacional privat

Abreviatures

art. Article o articles

BOE Butlletí Oficial de l'Estat

BORME Butlletí Oficial del Registre Mercantil

Cc Codi civil

CdeC Codi de comerç

CE Constitució espanyola

DGRN Direcció General dels Registres i del Notariat

LAg Llei sobre contracte d'agència

LAIE Llei d'agrupacions d'interès econòmic

LAR Llei d'arrendaments rústics

LAU Llei d'arrendaments urbans

LC Llei concursal

LCA Llei del contracte d'assegurança

LCC Llei de crèdit al consum

LCD Llei de competència deslleial

LCGC Llei de condicions generals de la contractació

LCoop Llei de cooperatives

LCX Llei canviària i del xec

LDC Llei de defensa de la competència

LEC Llei d'enjudiciament civil

LGP Llei general de publicitat

LIIC Llei de règim de les institucions d'inversió col·lectiva

LM Llei de marques

LMARP Llei de mediació en les assegurances i reassegurances privades

LME Llei de modificacions estructurals de les societats mercantils

LMV Llei del mercat de valors

LOCM Llei d'ordenació del comerç detallista

- LOSAP** Llei d'ordenació i supervisió de les assegurances privades
- LOTT** Llei d'ordenació del transport terrestre
- LP** Llei de patents
- LSA** Llei de societats anònimes
- LSE** Llei de signatura electrònica
- LSGR** Llei de societats de garantia recíproca
- LSL** Llei de societats laborals
- LSP** Llei de societats professionals
- LSRL** Llei de societats de responsabilitat limitada
- LSSICE** Llei de serveis de la societat de la informació i comerç electrònic
- LVTBM** Llei de venda de béns mobles a terminis
- OM** Ordre ministerial
- RD** Reial decret
- RRM** Reglament del Registre Mercantil
- STC** Sentència del Tribunal Constitucional
- STS** Sentència del Tribunal Suprem o sentències del Tribunal Suprem
- TFUE** Tractat de Funcionament de la Unió Europea
- TRLGDCU** Text refós de la Llei general per a la defensa de consumidors i usuaris
- TRLPI** Text refós de la Llei de propietat intel·lectual
- TRLSC** Text refós de la Llei de societats de capital
- TS** Tribunal Suprem
- UE** Unió Europea
- UTE** Unió Temporal d'Empreses

